

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENTE:
Pentru 1 an . . . lei 300
Pentru 6 luni . . . lei 150

Romania

Nunții papali și umilirea țării. Și războiul confesional?

În numărul nostru trecut arătam, în termeni generali, tendința politicii papale de a se plasa, tot mai stăruitor, în România, și că, în parte mare, a reușit după — și prin fixarea unei Nunțiaturi la București.

Nunții papali — dela București — acești crainici ai politicii papale, — cari în acum locul Habsburgilor — vor avea d'aci'ncolo să diriguiească *politica de cucerire în această parte a Orientului*, care, după cum ni-o spune un profesor universitar dela Viena, într'o lucrare cu „aprobare bisericească”, fusese încredințată Habsburgilor și Austriei peste tot.¹⁾ Căci, repetăm: *Nunții papali nu sunt trimiși la București, într'atâta ca să apere interesele „catolice”* — cari, din nescușința românească, sunt servite în România, sub raport politic și pecuniar, mai bine decât în fosta Austro-Ungaria — *cât pentru a urzi, mai departe și mai de aproape, firele politice de expansiune papală.*

Lucrul acesta numai orbii nu-l văd; dar de înțeles tot l-ar înțelege și ei!

Istoricul german Moser, încă la sfârșitul veacului XVIII spunea despre reprezentanții papali următoarele: „Între instrumentele de cari s'a folosit Roma, spre scopurile sale și spre nenorocirea și stricarea noastră, la locul prim sunt de a se considera *Legatul și Nunții papali.*”

La noi, rămâne ca lucrurile să se lămurască d'aci'ncolo și mai mult, dupăcum și până aci a început a se face lumină înaintea ochilor celor ce nu aveau ideile de ceea ce înseamnă politica Papismului.

În aceasta privință sunt foarte concludente și la locul lor cuvintele, pe cari I. P. Sfinția

Sa Mitropolitulul Sibiului a spus-o, la discuțiile asupra Legii Cultelor, în următoarele: „Eu cunosc papismul, cunosc trecutul lui, doctrina și tendințele lui. Nu vreau să fiu nedrept față de el. Știu însă, că *atunci, când ai lăsat papismul să-și pue piciorul în țara ta, mai ales printr'un concordat, îți ține țara într'o continuă agitație și frământare, în cât nu se poate dedica problemelor sale naționale.*”²⁾

Ceea ce se cuprinde în această afirmațiune se verifică perfect prin atâtea și-atâtea vântoase, cari tulbură mereu viața publică — politică și religioasă — românească, dela așezarea la București a unei Nunțiaturi papale.

La discuția asupra Legii Cultelor, când trebuia ca prin lege de Stat să se fi creiat bazele unei politici religioase de Stat — ceea ce nu s'a putut face, din pricina că concordatul cu Roma era semnat și trebuia, ca Parlamentul României să se acomodeze aceluia act diplomatic, — arătam în Senat, în două ședințe consecutive (20 Martie 1928) rostul Papismului.³⁾ Arătam, tot atunci, că de ex. în Marea-Britanie, cu un arhiepiscop și cinsprezece episcopi romano-catolici, și cu mai mulți cetățeni catolici decât ce are România, nu există o Nunțiatură; iar noi ne-am grăbit s'o avem; și că Marea-Britanie a trimis la Roma numai un Legat diplomatic, pe când noi am grăbit să trimitem la Vatican un ministru plenipotențiar, — de dragul unei minorități catolice, ce o avem.⁴⁾

Consecințele le vedem și simțim!

Și vom vedea și altele, și mai și, de nu ne vom desmetici la vreme!

Pentru că conducătorii țării nu și-au dat

¹⁾ Dr. Albert Ehrhard: Die orientalische Kirchenfrage. Wien und Stuttgart. 1899 (pag. 46): „Misiunea Austriei de a conduce la opera de unire se referă în special la Bisericile orientale”.

²⁾ Discursul mitr. Nicolae Bălan, în Mon. Oficial - Desb. Senatului. 1928. No. 50. dn 12 Mai 1928. pag. 1204.

³⁾ M. O: Desb. Senatului 1928 pag. 1057 - 1080

⁴⁾ Ibid. pag. 1061

seama de forță și subterfugile și mai ales de scopurile și mijloacele specifice Papismului, care nu este numai o religie, ci și Stat politic — un factor cu dublu aspect și duble aspirații — în tot locul unde reușește să-și pună piciorul.

Papalitatea, — deși sistem imperialist ecleziastic, este o organizație politică mai presus de aspectul religios, întrucât ea nu se poate opri niciodată la limita duhovnicească-ecliziastică. Iar aspirațiile ei de suveranitate ecleziastică sunt necomplete și nesatisfăcute fără de înfrunțarea unei suveranități politice, pe care și-o acaparează și realizează prin mijlocirea și cu ajutorul elementului ecleziastic.

În această privință, servească-ne drept dovadă, două documente papale:

a) bula papei Bonifaciu al VIII-lea (1302) despre supunerea Statului laic față cu puterea bisericii Romei, adică a papei, — bulă ce a fost investită de papa Leo X (1513-21) și de conciliul Lateran al V-lea, cu caracter dogmatic⁹⁾; și:

b) enunțarea papei Piu X, prin Alocuția din 9 Nov 1903, în care se spune: „Pontificele suprem nu poate să despartă lucrurile politice de către oficiul său de învățător în chestiuni de credință¹⁰⁾.”

Și-atunci firește, după această împioasă⁷⁾ teză Romană Nunțiilor și Legațiilor papale încă au misiune dublă: politică și religioasă.

„Papa, abstragând de la înalta sa misiune principală în domeniul religios, este o putere politică, și încă una de primul rang... sfera politică de putere a Papalității se întinde exact atât de departe, până unde-i ajunge sfera religioasă, adică peste întreg pământul⁸⁾” Acelaș autor dă și o amenințare: „Pacea internă a unei țări și progresul spiritual și social sunt mult mai bine garantate, dacă pe terenul religios domnește pacea, decât dacă spiritele sunt înfierbintate prin lupte religioase și dacă catolicii nu trebuie să se fixeze într-o atitudine de luptă împotriva stăpânirii lor, pentru neluarea în seamă a sfintelor lor convingeri și sentimente⁹⁾.”

Programa de acțiune a trimișilor papali prin deosebite țări, deci, este evidentă. Așa a

⁹⁾ Graf V. Hoensbroech: *Moderner Staat und Römische Kirche* (1906) pag. 66.

¹⁰⁾ O. c. pag. 57.

⁷⁾ Există alta și mai împioasă, blasfemiatoare chiar (în revista din Roma „Civiltà cattolica” — 1868 III. 259), în care se spune: „Când papa meditează, Dumnezeu este cel ce gândește în el — *Quando egli medita, e Dio que pensa in lui*” Graf v. Hoensbroech: *Das Papstthum...* Vol. II, edit. V. (1905), pag. 608 (nota).

⁸⁾ Arthur Wymen: *Die päpstliche Diplomatie*, Freibg. im Br. pag. 146.

⁹⁾ Ibid.

a fost în toate veacurile, decând Papalitatea în veacul VIII. a ajuns să reprezinte în lume și o suveranitate politică în Statul papal, pe lângă suveranitatea unui imperialism ecleziastic, ce a reușit să și-l impună, ca un jug, pe cerbicea jumătății de Apus a Bisericii creștine.

Și-atunci, firește — în concret, în România — de ce să nu încerce ea a-și impune acest dublu imperialism? ! Și mai ales, când reușește să trimită încoaci diplomați iscușiți și îndrăzneți...

Nu vrem să scriem o pagină de istorie aci. Vom adăoga, numai ca o exemplificare, că în lungile și multele frământări de peste veacuri pentru suprematizarea Statelor politice și pentru subordonarea lor față cu Episcopul Romei, s'a vărsat mult sânge, în războaie chiar. Mai târziu, luptele s'au dat pe terenul diplomatic numai.

De ex. în catolica Franța din veacul trecut, — pentru a opri ingerințele Romei papale, nunțulul papal dela Paris nu i-se îngăduia nici macar cu episcopii, necum și cu credincioșii, să întrețină un contact direct. Guvernul francez l-a reprobato adică și numai aceea, că nunțul vestise direct pe episcopi despre alegerea de papă la 1823; în alt rând, fiindcă distribuise o bulă papală; iar în al treilea rând, fiindcă comunicase episcopilor — cu încunjurul guvernului țării — o hotărâre papală cu privire la școale și niște fabrici bisericești.¹⁰⁾

Așa și îngrădea Franța catolică, de cătră șeful său suprem bisericesc, suveranitatea politică și interesele naționale. Iar noi, o țară de altă credință, un Stat de religie ortodoxă ca religie „dominantă”, am stricat toate barierele, pentruca influințele Papismului să ne poată năpădi pe de toate părțile: în Stat și în Casa sufletului nostru religios românesc ortodox!

Și-atunci să ne mai mirăm, că, la noi, se petrec atâtea celea ca 'ntr'un sat fără câni?

Astăzi este implinit acel desiderat al Romei că, îndată ce un Stat a admis un nunțiu papal pe teritoriul său, prin aceasta s'a admis și aceea, că chestiunile bisericii catolice din respectiva țară nu mai sunt de a se considera ca chestiuni interne ale acelei țări.¹¹⁾

Deci: catolicii — supra-Stat, nu numai Stat în Stat; papa — supra-Rege, în toată regula. Dovadă, că chestiunile catolicilor din România n'au fost regulate prin Parlamentul Țării, ci prin concordat, care nici n'a fost supus încă, spre ratificare, Parlamentului.

Deci, suntem o țară cu două suveranități:

¹⁰⁾ O. c. 112—113.

¹¹⁾ O. c. pag. 114.

una, a Regelui României noastre, și alta a Papei catolicilor noștri.

În acest cadru de concepție politică și în această sferă de realități în care trăim cu Țara și cu Neamul, — iată-ne puși — cu Țara și cu Sufletul, cu aparatul Suveranității naționale și cu prestigiul Bisericii Țării — la discreția nunțiilor papali și a codașilor lor: coreligionari în catolicism și oameni politici fără sensibilități religioase ortodoxe.

Dar, fost-a și mai rău; și, totuși, n'am perit!

Și-atunci, firește, ne întrebăm: Cari au fost și sunt rosturile nunțiilor papali în România, unde nu există o prigonire la adresa „catolicilor”, și unde acești cetățeni cu două supușenii se resfață, până la îmbuibare, în libertăți politice și în vistieria Țării?

Monseniorul Marmaggi s'a luat în vizite prin Țară pe la catolicii săi. Firește, în baza tezei Romane, după care — cum arătasem și la Senat¹²⁾ — „este o *rătăcită* (?) părere, că nunții de astăzi ar putea avea contact numai cu guvernele, pe lângă cari sunt acreditați ei, și nu și cu episcopii și credincioșii din respectiva țară¹³⁾ Totuși, în cele din urmă, nunțul a trebuit să plece.

Alt monsenior, nunțul papal Dolci, a aflat că ar fi în dreptul său să-și facă apariția și într'un birou de Stat, la Consiliul Legislativ. Era vorba de a impune o formulă, avantajoasă pentru catolici, care să treacă în proiectul de Legea Cultelor¹⁴⁾.

Chestiunea acestui amestec a fost atinsă, la Senat, și de I. P. Sf. Sa Mitropolitul Sibului, care, în ședința dela 12 Mai (1928) a avut aceste cuvinte la locul lor: „Ați apărât d-voastră acele birouri (ale Consiliului legislativ) și mai ales libertatea membrilor Consiliului legislativ, față de visitele inocente ale reprezentantului diplomatic al scaunului papal pelângă guvernul țării noastre? ... În altă parte, nu în mijlocul unui popor tolerant cum suntem noi, acel Nunțiu papal ar fi trebuit să-și piardă încrederea și să găsească repede unul dintre multele drumuri, despre cari se spune că duc la Roma¹⁵⁾).

A și plecat!

¹²⁾ M. Oficial, citat, pag. 1062.

¹³⁾ Wynen: o cit. pag. 111—112.

¹⁴⁾ Când, la Senat, am făcut mențiune de acest fapt, dl ministru de atunci al Cultelor mi-a replicat, că visita în chestiune fusese făcută „în particular” (?) unuia din membrii Consiliului legislativ, și-mi cerea să nu stăruiesc asupra afirmațiunii mele, deoarece svonul s'a desmințit. La aceasta am răspuns, că informația o aveam dela un membru al guvernului (M. O. I. c. pag. 1062). (Era ministrul de Externe, I. G. Duca, de pe atunci.)

¹⁵⁾ Mon. ofic. citat. pag. 1204.

Un caz și mai caracteristic, de stăruință agresivă — dintre multele cazuri, ce se vor fi petrecut fără să ajungă a le cunoște toată lumea — este cazul, pe care ni-l desvăluie d. Nichifor Crainic, fost secretar general la Ministerul Cultelor, sub regimul averescan. E cazul acelui monsenior Dolci.

„O singură dată, zice d. N. Crainic — am fost amestecat în această chestiune¹⁶⁾, când i-am slugit de tălmaclu într'o discuție cu nunțul papal, monseniorul Dolci. Am văzut atunci ce însemnează politica romano-catolică. Goldiș tergiversa mereu, născocind felurite pretexte. Nunțul ajunsese în culmea exasperării. Il văd și acum ridicându-se brusc din fotoliu, cu nasul lui veșnic umed și strigând la ministru, ca un scos din minți:

— „Bizantini! Ipocriți! Sânteți așa cum v'a pecetluit istoria! Nu vreți să semnați concordatul? Ei bine, îl veți semna! Il veți semna! Vă spunen: îl veți sem-na!”

„Și'n culmea furiei, bătrânul nunțiu a ieșit ca o furtună din cabinetul ministerial, ștergându-și mereu nasul, care devenise și mai succulent sub puterea indignării” — spune martorul ocular al acestei scene în trio...¹⁷⁾ Și concordatul, la câteva luni, a fost semnat chiar de mâna aceluiși V. Goldiș. Acest document de umilitoare capitulare a unei țări ortodoxe înaintea Papei fu semnat tocmai în ziua de 10 Mai (1927) când, pe meleagurile României, se prăznuia aniversarea independenței politice a Statului român.

Ce umilire, și ce satiră, totodată!

Iată, ce însemnează să dai mână, pe nepricepute, cu iscusita și silnica Diplomatie a Pontificelului Romei papale și să ai în coasta Țării o Nunțiatură papală!

Te terorizează și subminează. Și 'n cele din urmă te răstoarnă.

*

Și, oare, vom rămânea numai la trânteli de acestea, diplomatice?

Nu! Blajul, a cărui triumf și bucurie este fixarea la București a unei Nunțiaturi papale, spune: *nu!*

Biserica unietă, care nu odată s'a pus în fruntea minoritarilor noștri și împotriva intereselor Statului român, are planuri. Tocmai în legătură cu nunții papali, din toată vremea, dela București.

¹⁶⁾ Era vorba de concordatul, pe care-l voia stăruitor regele, pentru a se împăca la capătul vieții sale cu papa Romei, pentru că-și botezase odrastele Familiei Sale în ortodoxie.

¹⁷⁾ Revista „Gândirea”, an. XV (1936) pag. 159-160.

Și planul și-l-a dat pe față, cu voie sau fără de voie, dar l'a dat pe față.

De-o lună de zile și mai bine colindă nunții papal, Exc. Sa Andrea Cassulo, prin toată mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului, cum ar fi în cele cinci Provințe suburbicane, deodinioară, ale Episcopului Romei. Și umblă mai altmintea, decât antecesorul său monseniorul din trecut Marmaggi..

Ceeace ne dă prilej să punem în fața obștel românești, întrebarea I. P. Sf. Sale Mitropolitului Nicolae — pe care I. P. Sf. Sa o rostiase la Senat și are acum bun prilej de a o repeți:

— „...patriarhul Romei ce caută în turma mea din Ardeal?“¹⁸⁾

Și săntrebăm și noi: Ce caută Exc. Sa nunțul Papal pe meleagurile noastre, luând contactul imediat și cu călugării premonstratenși dela Oradea, ca și cu minorii dela Arad, dovediți de o potrivă angajați în subminarea intereselor Statului Român?

Souse acestea ca o parenteză, revenim la cazul Blajului, unde Exc. Sa a fost binevențat de foala mitropoliei uniete¹⁹⁾, prin articol de fond, cu tobe și surle, cari sunau și a un fel de anunțare de războiu. Că, Blajul e gata de „lupte grele“, pe cari va să le poarte, mergând „pe același drum în ritm ascendent“, pentru „biruința finală“ a „specificului românesc unit“, pe care-l anunță trimisului papal, ca scop al vieții lor în România!

Chestiunea „specificului“ o rezervăm altor cercetări.

Aci, ne oprim numai pentru a semnala — și credem, că descifrăm bine sensul lucrurilor de astăzi ca și din trecutul politicei Papismului printre Români — o teamă întemeiată:

Nunții papali dela București, n'au venit aici de dragul Statului român, ci pentruca să presideze și să diriguiească preparativele altor cuceriri papiste în Orient și în special printre Români.

Pentru a duce la „biruința finală“ luptele în slujba „specificului românesc unit“..!

Blăjenii, disciplinați cum sunt — li-o recunoaștem: spre cinstea lor și spre paguba noastră! — și ca unii cari știu ce este și „obediința“ ierarhică, n'au putut face greșala să-l întimpline și binevențeze pe nunțul cu alte lozinci, decât acelea cari se derivă din misiunea ce l-a fost încredințată de Roma.

Deci, ne-am înțeles. Și numai atâta dacă vom reaminti Blajului papistășit, ce spunea Cro-

nicarul Gheorghe Șincal, Român unit: „... Dar eu mă mir și mă ciudesc, ce au avut Climent VIII, papa dela Roma, de se amesteca în lucrurile Moldovei, când n'au avut gând să ajute pe bieții moldoveni, fără numai să l supue ște.“²⁰⁾

Noi nu ne mirăm, nici ne ciudim, că Blajul a băgat în România calul Troian al papilor. cu gândul, ca România-mare să potigneaască și ea în mrejiile papale.

Nu ne mirăm. Căci știm, că avem de a face **Uniți români!**

Prin ceeace se explică totul!

Tot pentru buna rânduială în Biserică

Celor câteva „cuvinte“, ce-am exprimat într'un număr anterior,¹⁾ le adăogăm, de astădată, alte câteva lămuriri, pe cari le-am dori să și aibă efectul cuvenit, determinant.

N'avem de ce tăgădui neajunsurile vieții noastre bisericesti. Cine dosește un rău sau un neajuns, se face vinovat de părtășie la acela și, pe d'asupra de această considerație, contribuie la sporirea răului; în loc de a-l suprima și înlocui cu stări prielnice binelui obștesc.

Cu această conștiință și din această datorie de conștiință către binele obștesc răsar și observațiile ce urmează, menite a și căuta loc și afirmare în conștiința și a celor mici, ca și a celor mari, legați laolaltă printr'o sfântă datorie de a slugi binelui obștesc.

Fără îndoială, viața pastorală sau a cârmuirii sufletesti, la sate cât și mai ales la orașe s'a desbrăcat de patriarhalismul ei de odinioară, cinstitor de preoți și ascultător de sfaturile slugitorilor de altar și s'a desvoltat într'o anarhie formală sub raport sufletesc. Iar acestui mare rău li-s'au adăogat greșelile noastre omenești, cari — în Biserică, mai puțin de cât în oricare altă societate sau organizație, pot fi acoperite și trecute cu vederea. Pentrucă, întâi de toate, greșelile noastre sunt privite mai cu multă rigoare și cu mai puțină justificare. Și, — de ce n'am spune-o? — avem de a face și cu lipsuri de mai sus, cari nu pot fi puse, toate, în sarcina și n' răspunderea cârmuitorilor de suflete, dela sate și orașe.

Nu facem recriminări, ci numai constatări, menite de a trezi impulsuri, pe toată linia vieții bisericesti, — căci cum spuneam și cu alt prilej,

¹⁸⁾ Gh. Șincal: *Cronica Românilor*, edit. București (1886), la anul 1595 — pag. 413.

¹⁹⁾ Vezi „Biserica și Școala“ Nr. 23: Cuvinte pentru buna rânduială în Biserică.

¹⁸⁾ Mon. Ofic. din 12 Mai 1928. Desbaterea Senatului pag. 1215.

¹⁹⁾ „Unirea“ No. 21 din 22 Mai 1937.

o îmbunătățire a stărilor de lucruri nu se poate ajunge, decât *reîntronând buna rânduială pe toată linia*, începând din sus în jos.

Pentru a lămurii oarecari stări de lucruri din viața celor de jos, care s'a împovărat mult, nu numai de pe urma lipsurilor inerente, ci și a omisiunilor, cari nu trebuiesc tolerate, — de data aceasta vom cita, din raportul unui misionar protopopesc din Banat, o caracterizare: „Multă mâhnire simte misionarul în sufletul său atunci, când, ajungând într'o parohie, observă o mulțime de abateri și neglijențe din partea preoțului și un ogor înțelenit și plin de burueni dintre cele mai urâte în viața credincioșilor și cari burueni cresc în toată viața, fără nădejdea cel puțin a unei pliviri în viitorul apropiat... Nici nu se poate să fie altfel acolo, unde preotul e de toate, numai păstorul turmei nu, și unde ura și patima și răzburarea iau locul iubirii și a înțelegerii. Cum să te asculte și să te urmeze turma incredințată, când activitatea ta, viața ta familiară și socială nu-i în concordanță cu morala și legile tale bisericesti?! În asemenea cazuri par'că te miri: cum de prăpădul nu-i și mai mare? În astfel de parohii, înzădar încerci tu, misionarule, să arunci sămânța bună, să desfunzi cărările bălălorite, să cureți peatra și să plivești spinii și-ai să aștepți rodul dorit; deoarece orice plantă, după ce ai sămănat-o, dacă n'o uzi, dacă nu o îngrijești, dacă nu-i dai toate cele trebuincioase pentru dezvoltarea ei, rămâne mică și pipernică, iar la rod mulțumitor nici nu te poți gândi...”

Noi n'avem ce mai adăoga la această icoană, prea adeseori reală. Decât doar să *apelăm la conștiințele preoțești: să-și facă datoria! Iar superioritatea bisericască, de asemenea: să aplice măsurile necesare de îndreptare, constrângătoare și educative*. Până mai este vreme!!

Poate, ar fi bine, între altele, să reinvie, — în formă sistematică, ca element educativ — și *conferințele pastorale* de odinioară, cari pauzează de o serie de ani.

...Și, tot pentru a semnala neajunsuri din trecut, mai cităm cecece scrisese, acum doisprezece ani, unul din protopopii noștri, în coloanele acestui organ oficial. Prea Cucernicia Sa caracteriza pe una din cele trei „categorii de suflete, cu care are de a face apostolatul nostru”, în chipul următor:

„Această categorie de suflete sau mai bine le zicem: de oameni, sunt urmașii neguțătorilor de porumbi în curțile bisericii. Pentru acești

oameni biserica .. înseamnă posibilități de câștig, de profit

„...În punctul aceste, cred, nu mai putem trece peste înțelepciunea Maestrului. Domnul nostru Iisus Hristos... a recurs la materia brulă. A împletit un biciu sănătos și aplicându-l pe pielea neguțătorilor, și-a restabilit dreptul de proprietate la cele sfinte din ziua de astăzi.

„Este întrebare: apostolii din ziua de astăzi au curajul sfânt de a urma exemplul Mântuitorului lumii și a capului sfintei Biserici...?”

„Modesta concluzie din cele spuse.. este: apostolatul trebuie să l facem... și-ar fi de dorit ca mică¹⁾ *putere ce o avem, să o exercităm, întreagă, fără frică de oameni și uitându-ne numai la Hristos și nu și la oameni*”²⁾

Așa se scria și acum doisprezece ani, în acest organ, ale cărui coloane totdeauna au fost compatibile cu rosturile limpezi și pe față.

Nici acum nu vrem să ieșim din practica sincerelor mărturisiri, despre bine ca și despre slăbiciuni, și nici din spunerea lucrurilor pe față.

Administrația gospodărească-bisericască, dela centrul eparhial în jos, încă suferă de mari neajunsuri.

Primii zece ani, dela constatarea citată mai sus și până azi, n'au atras după sine măsuri de reglementarea scăderilor, cari pe ici-colo, au trecut în abuzuri, uneori nu prea ușoare. Ba, unele chiar prea notorice, încât se vorbește de ele prea mult.

Ele n'au fost remediate în aceea decadă de ani, deoarece preocupăția de căpetenie — oricât de stăruitoare în alte direcții — din partea cârmuirii eparhiale trecute, a fost covârșită de alte gânduri și probleme.

Și astfel am ajuns unde suntem. Și lumea satelor noastre, durere, e mai susceptibilă și mai ușor văzătoare tocmai a acestor greșeli de gospodărie bisericască, exprimată în socoteli de cifre, limpede grăitoare pentru oricare minte cât de simplă, și de chitanțe uneori defectuoase...

Suntem, deci, de acord cu scrisul, actual și astăzi după doisprezece ani, pe care l-am citat.

Și n'avem, drept lămurire, decât atâta de adăogat, că *măsurile de rigoare vor veni și trebuie să vină*.

Ele nu sunt cerute numai de aceia, cari le cunosc și au răspunderea de felul cum se va supraveghia și promova buna-rânduială în viața administrativă și de gospodărie biseri-

¹⁾ Nu e mică, dacă-s mâinile curate! Redacția.

²⁾ Articolul părintelui Dr. Șt. Cioroianu: Bis. și Școala, Nr. 33 din 1925,

cească a satelor și protopopiatelor noastre, ci și de mulți dintre preoții noștri de saie, mulți și cinstiți, cari — prin greșelile unora și prin întrelăsarile altora — își văd pătat și prestigiul lor profesional și zădărnice bunele lor străduinți.

Să se procedă, deci, „fără frică de oameni și uitându-ne numai la Hristos; nu și la oameni“.

Triumful Creștinismului

de prof. Constantin Rudneanu

Dintre toate religiile existente azi, Creștinismul se menține și afirmă mai mult ca oricare altă. Creștinismul s'a impus prin Mântuitorul Lumii Iisus Hristos, care a spus: „Eu sunt calea, adevărul și viața. Nimeni nu vine la Tatăl, decât prin Mine“. (Ioan 14, 6).

Iisus Hristos n'a făcut că și Confucius, Budha, n'a disprețuit vechile așezăminte religioase existente, nici scrierile profesilor, ci a îmblânzit sufletele oamenilor prin viața și faptele ce le-a săvârșit.

Le-a arătat noua cale a vieții, pe care trebuie cu toții să apuce, i-a apropiat de El și prin aceasta s'a făcut apropierea față de Tatăl Ceresc, care L-a trimis în lume, „ca să mărturisească despre lumină“.

Și întunec mare a domnit în societatea greco-romană, în Roma cezarilor, viriutea a fost înlocuită, cu desfrăul, zeitățile orientale, cu fastul lor deosebit au prins teren tot mai mult la Roma, iar materialismul cras zdruncinase vechile așezăminte greco-romane și totul părea o ruină, când — deodată — apare trimisul lui Dumnezeu Mântuitorul Lumii, cu noua Sa învățătură. „Vestea cea nouă“ începu să se lățească tot mai mult; și concepția despre viață a filosofilor a început să fie schimbată în sensul unei moralei creștine

Învățătura cea nouă n'a fost primită la început decât de un număr răstrâns de oameni — ea se lăf tot mai repede prin *ideile nobile și morala sublimă* pe care o propovăduia Iisus Hristos.

Iisus Hristos n'a venit în lume ca să refacă vechiul imperiu iudovesc, pentru că ne mărturisește: „Impărăția Mea nu este din lumea aceasta“; a venit să dea „duh de viață“ celor însetați de dreptate.

Creștinismul nu poate fi înțeles fără divinitatea vieții lui Iisus Hristos.

Creștinismul a desființat vechile zeități păgâne și a îndepărtat sacrificiile sângeroase, punând în centrul existenței pe „Dumnezeu-Tatăl“, care conducea universul prin bunătatea și dragostea-i deosebită. Și universul nu-i decât o poemă divină... e *opera Supremului creator*.

Mântuitorul Iisus Hristos îi îndrumă pe oameni să se desbrace de haina materialismului, să fie virtuoși: „Fiți desăvârșiți, precum Tatăl vostru din Ceruri

desăvârșit este“ și'n locul urei a instituit legea supremă a iubirii: „Iubiți-vă unii pe alții“..

Iisus a venit în lume ca să mântuiască lumea și să o scoată din păcat: „Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul Său cel unul născut l-a dat, ca tot celce crede întru El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“. (Ioan 3, 16).

Această învățătură sublimă a dragostei creștinești o găsim în Evanghelie. Sf. Evanghelist Ioan ne spune: „Iubiți-lor, să ne iubim unul pe altul, pentru că dragostea este dela Dumnezeu; și oricine iubește este născut din Dumnezeu și cunoaște pe Dumnezeu. Cel ce nu iubește n'a cunoscut pe Dumnezeu, căci Dumnezeu este iubire. Întru aceasta s'a arătat dragostea lui Dumnezeu către noi, ca pe Fiul, unul născut, l-a trimis în lume, ca prin el viață să avem. În aceasta este dragostea, nu fiindcă noi am iubit pe Dumnezeu, ci fiindcă el ne-a iubit pe noi și a trimis pe Fiul Său jertfă de ispășire, pentru păcatele noastre“. (Ioan 4, 7—10).

Sf. Apostol Pavel ne arată: cum trebuie înțeleasă dragostea creștinească: „Dragostea este îndelung răbdătoare, este plină de bunătate, dragostea nu pizmuiește; dragostea nu se laudă, nu se umflă în mândrie, nu se poartă necuviincios nu caută folosul său, nu se mânie, nu se gândește la rău, nu se bucură de nelegiuire, ci se bucură de adevăr, acoperă totul, aude totul, suferă totul. Dragostea nu va pieri niciodată. Prorociile se vor sfârși; limbile vor înceta, cunoștința va avea sfârșit“. (I. Corinteni 13, 4—9).

Dar Creștinismul a schimbat și mentalitatea unei lumi, care n'a cunoscut „iubirea drapelului“, am putea spune nu l-a cunoscut pe „om“ așa cum trebuie să fie el. Creștinismul a schimbat deasemenea starea grea acelor, cari o viață întreagă erau condamnați să rămână în „întunecul sclăviei“; — în fața lui Dumnezeu nu există aceste categorii sociale — toți sunt egali — iar libertatea a fost o consecință vie a aplicării doctrinei creștine.

Iisus Hristos a venit pe pământ ca să mântuiască omenirea, și de aceea s'a rugat pe Ghetsimani: „Părintele Mieu, dacă este cu puțință, treacă dela Mine paharul acesta“...

Sublimul sacrificiu ce l-a făcut pentru omenire, e suprema realizare a unui progres imens și învățătura cea mai frumoasă ce a probat-o cu prețul vieții Sale; arătând încăodată că: „Dumnezeu e iubire și provedință“ și „Cel ce nu iubește n'a cunoscut pe Dumnezeu“.

Ritmul vieții creștine a început să crească tot mai mult, societatea greco-romană a îmbrăcat noua haină a religiei lui Iisus Hristos.

Apostolii au fost cei mai de seamă realizatori practici ai Creștinismului. Apostolul Pavel din Tarsul Ciliciei, a fost consolidatorul doctrinei creștine într'un tot unitar, dând Creștinismului și o organizare practică.

Credința creștină a început să fie tot mai puternică, de aceea conducătorii imperiului roman au început prigonirile cele mai grozave contra creștinilor. Atunci s'a început noaptea grea a sângelui și a morții creștine, mii de creștini au murit, pentru că au mărturisit religia lui Hristos. În locul miilor de creștini, au răsărit alte mii, din sufletul lor s'a desprins entuziasmul măreț al religiei creștine.

Religia creștină e superioară celorlalte religii, prin întemeietorul ei Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, prin sacrificiul ce l-a făcut pentru omenire, prin morală superioară, care conține ideile cele mai frumoase și adevărate.

Istoria Bisericii creștine ne arată desvoltarea treptată a religiei creștine, atacurile îndreptate contra lui Iisus Hristos și întreaga soartă a creștinilor. Ea e cartea minunată care a înregistrat cu sânge prigonirile și suferințele îndurate de creștini. E istoria martirilor și a tuturor acelor, cari s'au jertfit pentru triumful idealului creștin.

„Și cuvântul, trup s'a făcut“; idealul creștin a biruit!

Idealul creștin, e și cerința imperioasă a vremii noastre, din nou Creștinismul își face drum în lume, din nou apare figura măreață a Mântuitorului, care ne îndeamnă la *iubire și pace*.

Iubirea și pacea creștină ne vor da liniștea sufletească și ele vor fi călăuzitoarele vieții noastre.

Triumful ideilor creștine, e și triumful Creștinismului. Să-L primim pe Iisus Hristos cu inima curată, să nu fim judecați, pentru că „oricine crede în EL nu este judecat; dar cine nu crede a și fost, pentru că n'a crezut în numele singurului Fiul al lui Dumnezeu“ (Ioan 3, 18).

Mărgăritare din scrierile sf. Policarp, episcopul Smirnei

Culese de *Pr. Ioan Nicorescu* (Jabăr).

Sfântul Policarp încă a fost unul din învățăceii apostolului Ioan, care l-a așezat episcop în Smirna și ca atare peste jumătate de secol a păstorit întreagă Biserica din Asia mică, cu apostolică grijă de păstor. Pentru vrednicia sa apostolică, părintele Ieronim l-a dat epitetul de: *princeps totius Asiae*. Din șirul învățăceilor săi, cel mai ales, Irineu, ne istorisește, că vedea figura măreață a sf. Policarp, fața, umblețul și auzia învățăturile sale, întipărite în suflet și că nu poate uita tot ce a auzit din gura apostolului Ioan, istorisind despre Domnul.

Despre sf. Policarp avem date puține. Se știe, că în drumul său spre Smirna s'a abătut la casa coînvățăcelului său Ignatie și că, pe când era *Anicet* papă la Roma, a călătorit acolo, ca să pertracteze cu papa despre serbarea Paștilor. Creștinii din Asia Mică serbau

Paștile deodată cu iudovii, la 14. Nizan, fără privire la ziua săptămânii. Cei din Roma serbau Paștile în zi de Duminecă. Cu privire la serbare n'au putut cădea de acord, urmând Policarp pe apostolul Ioan, iar Anicet pe apostolul Petru.

Sfântul Policarp a suferit martiriu sub Marc Aureliu, fiind proconsul Statius Quadratus. Poporul adunat în amfiteatrul din Smirna, când a văzut pe sf. Policarp a strigat: „Hic est Asiae praeceptor pater christianorum“ (Martir. s. Polyc. c. 12).

Sfârșitul sf. Policarp îl cunoaștem: a fost ars de viu.

Autorul Martiriului sfântului ne spune, că a suferit martiriul în 2 a lunii Xanthicus, 7 zile înainte de 1 Martie, în Sâmbăta mare pe la ora 8 (c. 21). După manualul de cronologie al lui Ideler, luna Xanthicus se începea la 22 Februarie, așa că martiriul a căzut pe 23 Februarie ora 2 p. m. când se și serbează.

Despre anul morții sfântului sunt însă diferite păreri, cari fixează moartea între anii 147—175 și aceasta din motivul, că nu se știe precis anul când a fost Quadratus proconsul în Asia.

Sfântul Ignatie a primit în casa sf. Policarp deputațiunile bisericilor învecinate și a scris epistole comunităților, cu care ocaziune l-a rugat pe sf. Policarp să scrie în locul său epistole comunităților creștine. Părintele Irineu ne spune, că sf. Policarp a scris mai multe epistole, parte comunităților bisericești învecinate, precum și singuratecilor comunități bisericești. (Eusebiu IV 21). Din toate epistolele scrise ni-a rămas *una* singură, adresată Filipenilor, cuprinzând 14 capitole, din cari lipsesc din textul original grecesc capitoli: 10, 11, 12 și 14.

Există însă o traducere veche cu text latin, care e completă.

Dela acești sf. Părinți datează pastoralele Ierarhilor noștri.

Sfântul Policarp se exprima în epistola sa:

1. *Despre Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul, Judecătorul viilor și al morților*. „Iisus Hristos este vecinicul, Preotul cel mare, Fiul lui Dumnezeu (c. 12)“. „Lui sunt toate supuse în ceriu și pe pământ; Lui îi servește toată suflarea; El va veni ca Judecătorul viilor și al morților; Dumnezeu va cere sângele Lui dela aceia, cari îl sunt Lui neascultători“ (c. 2.). „Iisus Hristos a suferit pentru păcatele noastre până la moarte“. (c. 1).

2. *Trebuie să stăruim în credință și în învățăturile primite*. „Să stăruim deci necurmat în nădejdea și arvuna dreptății noastre, care e Iisus Hristos, care a purtat păcatele noastre în trupul Său până la cruce“ (I. Petru 2, 22—24), „care a suferit pentru noi toate, ca să avem viață“ (c. 8), pentru că tot cel ce crede, că Iisus a venit în trup omenesc, acela e un antichrist (I Ioan 4. 3.) și care nu crede în semnul de pe cruce, acela e din diavol și care sucește adevărurile Dom-

nului după voia sa și zice, că nu este înviere și nici o judecată, unul ca acela, e întâiul născut al Satanei. Să fimem la învățăturile noastre tradiționale stăruind întru rugăciuni la atot-văzătorul Dumnezeu (c. 7). Credința transmisă e mama noastră a tuturor, urmează speranța careia îi premerge iubirea către Dumnezeu, Hristos și deaproapele (c. 3).

Pozițiunea și însușirile preoșilor și diaconilor. Datorințele credincioșilor.

„E o datorință a se reține (de orice păcat și necurățenie), a se supune preoșilor și diaconilor, precum lui Dumnezeu și Hristos“ (c. 5). „Asemeni diaconii să fie fără scăderi înaintea feței dreptății lui Dumnezeu, — ca diaconii lui Dumnezeu și Hristos și nu ca ai oamenilor; să nu fie defăimători, cu două limbi (falși), nu iubitori de argint, ci cumpătați în toate, compătimitori și îngrijitori, trăind după înțelepciunea lui Dumnezeu, care s'a făcut slugă tuturor“ (c. 5). — Și preoșii, să fie compătimitori, miloși către fiecare, ei să îndrepte pe toți cei ce greșesc, să cerceteze pe toți bolnavii, să nu treacă cu vederea pe o văduvă, sau orfan ori pe un serac, ci să aibe grijă totdeauna de tot ce e plăcut naintea lui Dumnezeu și a omului“ (Rom. 12, 17; 2 Cor. 8, 21) „să se reție dela orice mânie, de orice părtinire, de toată judecata nedreaptă; mai de parte de iubirea de argint, să nu dea crezământ grabnic părilor ridicate contra cuiva, nu aspru în judecată, știind că noi toți suntem supuși greșalelor. Dacă rugăm noi pe Domnul să ne ierte și noi trebuie să iertăm; pentru că noi suntem naintea ochilor Domnului și Dumnezeului și noi toți trebuie să stăm naintea scaunului de judecată al lui Hristos și fiecare trebuie să răspundă pentru sine“ (Rom. 12. 10—14). „Să slujim deci cu frică și cinste, precum El însuș și cu Apostolii au poruncit, cari ni-au vestit nouă evanghelia și prorocii, cari ni-au prorocit nouă mai nainte venirea Domnului, însușeșindu-ne pentru frumos (moral) ferindu-ne de supărări și frații mincinoși și de aceia, cari cu fățarie poartă numele Domnului și amăgesc pe oamenii cei deșerți“ (c. 6).

4. *Intre faptele bune se recomandă îndeosebi zealoasa rugăclune pentru alții.*

„Rugați-vă pentru toți sfinții. Rugați-vă și pentru regi și pentru cei dela putere și principii și pentru aceia, cari vă persecută și urăsc (Mt. 5, 44) și pentru dușmanii crucii, pentru că faptele voastre întru toate vederate să fie, și voi desăvârșiți să fiți în Hristos“ (c. 12).

Rugăclunea Sfântului Policarp înainte de executarea lui pe rug (rogus lat.).

„Doamne, Dumnezeule atotputernice, Tatăl iubitorului și binecuvântatului Tău Fiu Iisus Hristos prin care am ajuns la cunoștința Ta, Dumnezeule ingerilor, al puterilor și al întregii făpturi și al tuturor dreptilor, cei cari sunt înaintea feței Tale, îți aduc laudă, pentru că m'ai învrednicit în această zi și oră, ca să mă

pot număra între martirii Tăi și la paharul Hristosului Tău, pentru înviere, la o vieață vecinică după suflet și corp a neperitorului și sfânt Duhului Tău. De aş putea azi să mă socotesc înaintea feței cu aleșii Tăi ca o jertfă grasă și bineprimită, așa precum mai nainte mi-ai arătat și acum ai plinit, Tu, nemincinosule și adevăratul Dumnezeu. Pentru aceea Te și măresc preste toate, Te laud și glorific prin vecinicul și cerescul Preotul cel mare Iisus Hristos, iubitul Tău Fiu, prin care Ție, Lui și sfântului Duh să fie cinstea acum și în vecii vecilor. Amin.“ (c. 14).

Dogma răscumpărării

(După Mitropolitul Antonie al Chievului).

de Pr. A. Guzețov

I

În ultimul timp se pare, că aceasta dogmă fundamentală a credinței noastre se supune prefacerii. Totuși e îmbucurător, că prelucrarea aceasta nu se îndreaptă contra ortodoxiei, ci către adevărata ortodoxie, cu intenția de a elibera, știința teologică, și catehismul școlar cum el se propune în școlile teologice, de elementele eterodoxe. E de notat, că partea negativă a acelei prefaceri sau prelucrări, critica sau explicarea numitei dogme în școale, e îndeplinită adeseori mai solid, mai detaliat și mai convingător decât partea pozitivă, decât expunerea corectă a acestei dogme. Răspunsul direct și clar, la întrebarea: Dece, pentru noi, întruparea, suferințele și învierea lui Hristos sunt aducătoare de mântuire, — nu l-a dat încă nimeni. Susțin cu tărie, că până acum răspunsul meu este singurul drept și pozitiv, întrucât alții s'au mărginit la critica învățături școlastice, e drept, la critica de valoare înaltă nu numai prin profunzimea cugetării ci și prin bogăția erudției. S'a propus, de exemplu, concepția foarte nedefinită și generală, că Iisus Hristos ne-a răscumpărat, nu atât prin suferințele Sale, ci prin întruparea Sa — și atât.

Mai târziu ne vom întoarce la chestiunea ridicată mai sus; acum însă să ne oprim măcar în linii generale, la critica contemporană a învățături școlare catihetice și școlare-teologice, cu privire la dogma răscumpărării. În știința teologică a zilelor noastre este suficient de dovedit, că: 1. aceasta învățătură în întregime e împrumutată din învățatura eterodoxă latină, cum ea era formulată de Anselm de Canterbury, de Toma d'Aquino și de Petru Lombardul; 2. astfel de învățătură nu există nici în Biblie nici la Sf. Părinți, pentru că în depozitarul credinței nu găsim termenii de *merite* și de *satisfacție*, pe baza cărora este clădit în întregime înțelesul juridic al învățaturii școlare despre Răscumpărătorul; 3. e lucru cert, că învățatura aceasta nu poate fi adusă în concordanță nici cu învățatura despre dreptatea Dumnezeiască, nici cu

învățătura despre Dumnezeu atot-milostiv, deși ea pretinde introducerea într'ansa a elementului despre aceste însușiri dumnezeiești. Pe toți aceia pe cari îi interesează primele două puncte, îi trimitem la valorosul articol al prof. Svetlov: „Razbor ucenia Anselma Cur Deus Homo”, la disertația arhiepiscopului Serghie: „Pravoslavnoe ucenie o spasenii — Învățătura ortodoxă despre mântuire” și la disertația ieromonahului Tarasie: „Moscovskie i Chievschie bogoslovâ 16 i 17 veka — Teologii de Moscova și de Chiev din veacul al 16 și al 17 lea”, unde se arată cât de puțin seamănă scrierile teologilor din Chiev cu cele din Moscova, cari erau libere de influența teologilor din Apus, pe când cele dela Chiev s'au adăpat din izvoare catolice. Aici sub Teologii din Moscova autorul a avut în vedere pe Iosif de Volocolam, Zenobii de Ohtensk și pe Maxim Grec, iar sub cel din Chiev, pe Laurențiu Zizanii și Petru Movilă, afară de aceștia era trecut cu vederea, aproape independentul ucrainean Ciril Trancvilion, care în anul 1618 a tipărit în Mănăstirea Poceaevo o lucrare cu titlul: „Zerjalo bogoslovia — Oglinda teologiei”. Voluminoasa disertație a prof. Svetlov: „Znacenie Cresta v dele Cristovom — Însemnătatea crucii în opera lui Cristos” și alte opere ale lui servesc ca desmințire serioasă teoriei școlare cu privire la punctele de mai sus.

Ceeace privește punctul de vedere moral (punctul 3. din ordinea numerică) acest punct de vedere l-a exprimat mai colorat, profesorul Academiei teologice, Arhimandritul Ilarion, care într'o lecție introductivă a chemat auditorul la cruciadă contra expresiei și contra ideilor de: merit răscumpărător și satisfacția dreptății Dmnezeiești, cari sunt cu desăvârșire antibisericești, deși cu ele sunt împestrijate manualele noastre teologice. Această lecție era tipărită în numărul de toamnă al revistei: „Bogoslovskii Vestnic—Vestitorul Teologic” din anul 1914 sau 1915. Învățătura școlară catihetică despre răscumpărare dă dușmanilor creștinismului ocazie pentru bajjocuri grosolane, dar totuși greu de combătut. Așa bunăoară, Lev Tolstoi spunea: *Credința voastră mă învață, că toate păcatele pentru mine le-a făcut Adam și eu nu știu de ce trebuie să le achiț; iar toate virtuțile pentru mine le-a îndeplinit Christos și pentru mine nu rămâne altceva decât să subscriu primirea și a unora și a altora. Japonezii păgâni, obiecționau misionarilor noștri zicând: „Dvoastră predicați cea mai nerațională credință, că Dumnezeu s'au mâniat pe toți oamenii pentru prostia Evei, iar dupăce executase pe Fiul Său nevinovat, s'a liniștit”.*

Când prima dată am luat atitudine contra învățăturii extreme despre *satisfacție*, în articolul cerut pentru revista: „Tercovnai Vestnic—Vestitorul bisericesc” în numărul special de săptămâna Patimilor, sub titlul: „Razmâșlenie o spasitelinoi sile Hristovâh strastei—Meditație despre puterea mântuitoare a patimilor lui Christos”, atunci peste câteva zile după publicarea

articolului, în sala de recepție a mitropolitului Isidor, unde corporație academică s'a adunat pentru a-l felicita de ziua Învierii Domnului, răposatul profesor Bolotov, ca de obicei, șoptindu-mi, m'a felicitat pentru „*perspective noi în Dogmatică*”, iar când i-am observat în explicarea îndrăznelii mele, că *teorie satisfacției* e împrumutată dela catolici din dreptul roman și nu e luată din descoperirea Dumnezească, dl. Bolotov mi-a răspuns: „Așa e, dar exprimând mai corect am luat-o din dreptul epocii feudale”. Și într'adevăr manualul de dogmatică așa ne spune: „Maestatea Dumnezească era vătămată de Adam și trebuia să fie satisfăcută prin suferințele, prin pedeapsa de executare a cuiva”. Acest principiu e luat din dreptul de îndrumare al feudalilor romani și formulat logic, succesiv, după regulile lor.

Cavalerul ofenzat era considerat ca desonorat, până când el nu se răzbuna pentru sine. Cu toate acestea, răzbunarea trebuia să fie una anumită. În primul rând ea trebuia să cadă asupra nobilului, dacă ofenzătorul era chiar servitorul său; a doua: ea trebuia să fie însoțită cu vărsare de sânge, chiar fără urmări mortale. Aceste principii fără rațiune nu erau vrednice tocmai de epoca aceea, când demnitatea omului (în cazul de față seniori bandiți) se măsură nu atât cu virtuțile, ci cu puterea și îndemânarea în luptă — aceste rămășițe nedorite, păgânești la catolicii medievali, erau puse ca bază principiului de duel și spre rușinea Europei, așa de adânc au intrat în moravurile societății, încât păstrează dominația despotică și asupra contemporanilor noștri, chiar cu convergerile cele mai opuse lor. Puterea despotică a acestui prejudiciu este așa de mare, încât contra lui nu îndrăznesc să protesteze nici acei indivizi cari începând cu Dumnezeu și în toate afară de duel s'au lăpădat de lumea veche. Cu toate acestea e și mai greu de înțeles, când și cei credincioși plătesc tribut aceluiași prejudiciu, spunând: „Eu nu pot considera ca om cumsecade pe acela, care nu răsplătește cu sânge o palmă primită”. La astfel de afirmație spuneam odată, că Dvoastră înșivă abziceți de intrarea în rai; altfel ajungeți în societatea rea. Priviți Iconostasul din biserică și veți găsi acolo foarte puțini de aceia, cari n'au fost loviți peste obraz și peste întreg trupul, începând cu Hristos Mântuitorul și Apostolii lui. Dintre ei nici unul n'au îndeplinit condițiile, fără care, după părerea D-Voastre nu poți fi oameni cumsecade. Convorbitorul meu și-a pierdut prezența de spirit și nu cred, că în gândul lui să nu-și fi dat seama, cum de se poate combina prejudiciul duelului cu credința în Dumnezeu creștinesc și Dumnezeuul Ispășitor.

O altă atitudine pe tema aceasta a avut teologia medievală și mai târziu cea scolastică. Ea și-a dat toată silința anume să clarifice chestia răscumpărării neamului omenesc prin suferințele lui Hristos, din punct de vedere al duelului. Atotfinalta ființă Dumne-

zeească era ofenzată prin neascultarea lui Adam și prin neîncrederea protopărinților noștri în cuvintele dumnezeiești cu privire la pomul oprit. Ofența era fără margini; ea era pedepsită cu blăstămii nu numai asupra celor vinovați ci și asupra urmașilor lui. Totuși, suferințele lui Adam și moartea urmașilor încă nu sunt suficiente pentru spălarea ofenței înfricoșate. Pentru aceasta se cere vărsare de sânge nu a unui rob, ci a ființei egale cu Dumnezeu, care de bună voie și a luat asupra Sa pedeapsa pentru omenirea întreagă, satisfăcând Majestatea divină prin vărsarea sângelui Său și prin moartea Sa. Astfel prin aceea a exoperat dela Creatorul vătămat ertare. Prin aceea Dumnezeu și-a arătat și mila și dreptatea Sa. E greu de a combate pe sceptici cari susțin, că dacă aceasta explicare corespunde revelației, atunci nu s'ar manifesta invers: lipsa de milă și nedreptatea Lui. Teologii scojaști totuși încearcă a obiecționa prin provocarea la suferințele lui Cristos de bună voie și a convinge pe cetitori, că dragostea a manifestat-o nu numai Fiul lui Dumnezeu răstignindu-se, dar și Tatăl supunându-l răstignirii. „Dragostea Fiului e răstignită, iar cea a tatălui e răstignitoare”. Dar aceasta este un sofism din cele mai puțin convingătoare, un joc al cuvintelor și atâta tot. Ce fel de dragoste e aceasta, care răstăghește? Și cine are nevoie de ea? Noi nu ne îndoim în aceea că oamenii n'ar fi putut să se mântuiască, dacă Dumnezeu (Fiul) n'ar fi suferit și n'ar fi învățat, dar legătura între suferințele Lui și mântuirea noastră este alta.

Catolicii sunt adepți mai consecvenți ai acestei teorii juridice, de aceea la ei această teorie stăpânește nu numai învățătura religioasă școlară ca la noi, ci și însăși viața bisericească. Astfel, Sărbătoarea Învierii Domnului au pus-o mai pe jos de sărbătoarea Nașterii Domnului. Ceeace privește școala ortodoxă rusească, acolo însemnătatea mântuitoare a Învierii lui Hristos e adăpată din belșug din sentimentul comun religios, din poeziile religioase. Cinstite și slavă prof. Nesmetov, care primul în mod științific a precizat-o aceasta în lecția sa despre Înviere. Dar, ertați-ne, spun unii din cetitorii mei; în baza cărui drept afirmați, că teoria juridică e străină de Sf. Scriptură și Sf. Tradiție? Oare Dumnezeu Mântuitorul nu se numește acolo jertfă, curățire, sângele Lui răscumpărător, noi răscumpărați prin sângele Lui, răscumpărați și suntem jertfa Lui?...

Cu toate acestea unii din Părinți au susținut, că jertfa aceasta era adusă Tatălui, iar alții diavolului, care ne stăpânește. Oare nu spune apostolul, că păcatele noastre sunt răstignite pe crucea lui Cristos și că Tatăl nostru cel ceresc n'a cruțat, pentru mântuirea noastră, nici pe Fiul său unul născut, etc.?

Ce-i drept, ne spun unii din cei mai informați din Sf. Scriptură: acolo nu sunt expresiile: *satisfacția dreptății Dumnezeiești și meritele răscumpărării* prin

Fiul lui Dumnezeu, dar nici nu sunt inventate de scolastici, cari n'au făcut altceva decât un bilanș al ideii lor despre răscumpărare, cuprinsă în Biblie și Tradiție. Astfel de obiecțiuni mi-au fost puse la una din conferințele catihetice ale profesorilor din Harcov, unde am dezvoltat o prelegere despre dogma răscumpărării și care era primită cu aprobare. Totuși, mulți profesori de religie luminați, au fost loviți pe neașteptate, prin dezvoltarea acestui subiect din punct de vedere nou. Ei mi-au declarat acolo, că: Acum trebuie să te desparți de tot, ceea ce în decursul celor 14 ani de școală (școala spirituală, seminarul și academia teologică) și-a intrat în cap.

Dar aici era vorba despre *merit*, iar ceea ce privește expresiile din Sf. Scriptură și scrierile Sf. Părinți amintite de noi, atunci Doamne păzește-ne, ca să îndrăznim a micșora însemnătatea lor; invers, prin explicarea acestei chestiuni ne dăm toată silința să aducem în armonie deplină explicarea dogmei prin ele și să nivelăm controverse aparente în părerile Sfinților Părinți (jertfa Tatălui sau jertfa diavolului) cu atâta vanin subliniate de protestanți și de aderenții lor din ortodocși. Dar această chestiune va fi rezolvată în paginile ulterioare, iar acum începem cu expunerea pozitivă a dogmei.

(Va urma).

Vai lumii pentru smintele!

de Pr. Petru Bogdan

Nu demult Academia Română a luat atitudine împotriva stricătorilor de Neam prin scris. A pornit ofensiva împotriva scrisului românesc ce contravine moralei, cerându-i pedepsirea după lege. Și iată că Cercul cultural „D. Stere” se întrunește, sub președinția D-lui prof. și academician C. Rădulescu-Motru, în ședința publică de protestare și proclamă „libertatea artei”. Naivii, doar, nu-și dau seama că, sub această formulă, profitorii condeiului vreau să se căpătuiască nestingheriți, prin sgândărirea instințelor mulțimii de cititori. Scopul lor este câștigul bănesc, realizat cu ușurință prin otrăvirea lumii din prisosul inimii lor. Și aceasta prin scris.

Scrisul — nume mare, cu care se fălesc și regii, a patra putere în Stat și prima în lume, — are, în consecință, un rol covârșitor în formarea caracterelor. Folosit cu inimă curată, ar putea aduce binele și fericirea oamenilor. Din păcate, însă, azi se citește mult, dar fără alegere, mai ales proza romanelor senzationale întierate, cu drept cuvânt, romane de stradă, romane polițiste, care depravează inima și înjosesc mintea omului, purtând-o prin acțiunea lor complect ilogică, dar pasionantă. Cel mai bun scriitor în acest gen, Edgar Wallace, are, într'un faimos roman, o acțiune care cade în fața logicii unui copil. În trepidajia unei

societăți fără discernământ, însă, succesul maicuseamă material al unor astfel de scrieri, lansate de servitorii vițelului de aur, este explicabil. Inrăurirea lor nefastă s'a văzut deatâteaori în manifestările îngrijorătoare ale fineretului, în mâna căruia au ajuns acele cărți pline de otravă și de moarte sufletească.

E nevoie oare să mai amintesc pe acei liceeni cari acum doi-trei ani, organizați în bandă, furau și jefuiau cu scop de a pleca în America? sau pe acei trei criminali minori, cari au ucis pe deputatul Eusebiu Popovici? Unul dintre ei era pasionat cititor al acestor infecte și teribile scrieri. *Pentru această operă nefastă și distructivă, să fie îndeajuns aplicarea unui simplu articol, din Codul Penal?*

„Iar de va sminti cineva pe unul din acești mai mici care cred întru Mine, mai de folos i-ar fi lui ca să-și spânzure o platră de moară la grumazul lui și să se înecă întru adâncul mării. Vai lumii pentru smintele. Vai omului aceluia prin care vine sminteala“ (Mt. 18₆₋₇). *Cuvintele Mântuitorului sunt bleciu de foc pentru acești ucigași de suflet, cari smintesc și murdăresc cu scrisul lor și sufletele copiilor.* Dar ele trebuie să fie și un viu îndemn pentru noi preoști. Din partea noastră să pornească lupta sistematică și tenace împotriva operei diavolești, care — să nu uităm — are la îndemână cel mai strașnic mijloc de răspândire: scrisul, și care a reușit să formeze un curent de aer stricat, ce stăruie în literatură și alte manifestări spirituale românești. Gândiți-vă că vlăstarele cresc azi în duhoarea unei astfel de școale, mâne vor fi membri activi și conducătorii Țării noastre!

Și dacă avem o presă profund necreștină și dacă puținele ziare și reviste românești, în loc să ajute la combaterea imoralității, o servesc, emulând cu foile străine de cauza creștină și românească — totuși: „mai sunt bărbați în Izrael care nu și-au plecat încă genunchii înaintea lui Baal“. Iată pilda Academiei Române, precedată și însoțită de alte glasuri răslețe. Aname, dl Octav Șuluțiu, criticul „Familiei“ dela Oradea, referindu-se la un astfel de profitor al scrisului, zice „li punem întrebarea: dacă nu s'a ostenit a bațjocori Ortodoxia atât de lipsită de oameni care s'o susție... Cărțile sale nu mai sunt umor, ci bătae de joc“. *Bătae de joc și atentat la viața Sufletului românesc*, care a luat poziție și a protestat nu demult și prin atitudinea hotărâtă a celui mai de seamă reprezentant al culturii noastre, N. Iorga, într'o conferință împotriva scrisului bolnav dela noi.

Deci, a înfige fără cruțare scalpelul și a lepăda puroiul, nu e decât cea mai corectă legitimă apărare. Și nu-i deajuns să pui la index și să condamni nume și cărți: Arghezi, Cocea, Barnoschi, Aderca, Eftimiu... ci trebuie să al și colaborarea tuturor acelor cari își zic Creștini. E necesară propaganda de sabotare a unor anume cărți. Altfel — fără sprijinul mulțimii — nu faci decât să le înmulțești edițiile. Publicul cititor

trebuie educat. Datorința Bisericii este a folosi toate mijloacele cu puțință: dela recomandarea călduroasă a cărților morale și creștine, pe cari din nefericire nu le bagă în seamă nimenea — și până la înfierarea celor imorale, la stâlpul infamiei... În desorientarea acestui haos spiritual, înalțe-se Duhul Credinței și al Moralei creștine, și înceapă a se purta deasupra apelor, — ca apoi să creeze echilibrul duhovnicesc mult așteptat!...

Indiferența religioasă a epocii actuale

Pr. Căp. Dr. Teodor Potcaș
Alba-Iulia.

„Nu vă amăgiți: pe Dumnezeu
nimeni nu-L păcălește“

Galateni VI. 7.

I.

Care este adevărata religie? De fapt, frate creștine, rezolvarea problemei acestora este foarte necesară pentru situația religioasă a epocii noastre. „Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii“ (Psalmul CXI. 10), temeliea mântuirii; întrucât nu ne putem nici măcar imagina religie fără de frică, necum să existe. Așa fiind, în conformitate cu această definiție avem să criticăm obiectiv situația religioasă a epocii noastre, când frica de Dumnezeu și de judecata Lui a pierit deja într'atât, din majoritatea inimilor omenești, că mulți indivizi, viețuind în sensualitate condamnabilă și în perversitate osânditoare, nu simt niciun păș, neliniște. Căci acești oameni comit calm și nepăsător păcatele cele mai mari, asigurându-se parcă pe sine cu înfinita indulgență a lui Dumnezeu. Se întâmplă apoi că mulți dintre oamenii epocii actuale își trăiesc viața între orgii, până când odată se va deschide înaintea lor poarta eternității, fără ca să se fi cugetat serios cândva la eternitate. Vai! ce mult se vor mai mira atunci acești imbecili, când în fața scaunului de judecată a lui Dumnezeu se va releva vanitatea vieții lor voluptuoasă, iar frica de Dumnezeu, Care va pronunța sențință asupra lor, va sguđui fatala internul lor!

De unde rezultă faptul cert, frate creștine, că frica de Dumnezeu, virtutea evlaviei, în prezent e raritate? De acolo, că s'a împușinat credința relevantă într'atât, încât putem să aplicăm la epoca noastră actuală cuvintele Domnului Iisus Christos: „Dar Fiul Omului, când va veni, afla-va, oare, credință pe pământ?“ (Luca XVIII. 8). Deși credința este cea mai scumpă comoară a omului pe acest pământ, mai prețioasă chiar și decât viața însăși. Credința e ușa mântuirii, fără aceea nu există merit pe care Dumnezeu l-ar răsplăti în cer. Credința e singura temelie solidă a siguranței, fără de care cel viu nu are pace, iar cel muribund nu are mângâiere. „Fără de cre-

dință, dar, nu este cu puțință să fim plăcuți lui Dumnezeu, căci cine se apropie de Dumnezeu trebuie să creadă că El este și că Se face răsplătitor celor cari Îl caută." (Evrei XI. 6). „Fiți treji, priveghiați. Potrivnicul vostru, Diavolul, răcnind ca un leu, umblă, căutând pe cine să înghită, căruia stați împotrivă, vârtoși în credință." (1 Petru V. 8, 9). „Cel ce va crede și se va boleza se va mântui; iar cel ce nu va crede se va osândi." (Marcu XVI. 16). „Cel ce crede întru El nu se osândește, iar cel ce nu crede a și fost osândit, fiindcă nu a crezut întru numele Unuia-Născut, Fiul lui Dumnezeu" (Ioan III. 18). Deși este foarte valoroasă credința, exact în timpul nostru credința are mulți adversari, sau aderenți perfizi. Dar baza acestei circumstanțe regretabile subsistă nu în ignoranța credinței, ci în corupția inimii și în lăcomia voluptății. Anumiți oameni nu cred, fiindcă nu vreau să viețuiască în conformitate cu credința; sau ei cred numai ceea ce nu se opune aroganței și berbanției lor.

Principala simptomă caracteristică a epocii noastre este nestatarnicia și moliciunea. În religia noastră creștină ortodoxă sunt numeroase dogme, doctrine și criterii cari detesă competent aceste defecte epocale. Dogmatica, știința misterelor divine, pe care vanitoasa prudență profană n-o poate concepe nici pe lângă cea mai ingenioasă scrutare, este prea serioasă și suprem sublimă spiritului hoțnar al epocii actuale, care totul vrea să studieze și să priceapă numai criticând. Respectarea și practica poruncilor bisericești, ca: postul, abstinența, penitența, cultul divin etc. sunt foarte plictisitoare și inoportune generației noastre intelectuale moleșite. — „Pentruce am rămâne lângă prejudiciile, doctrinele și superstițiile cu cari ne-au deprins în copilărie popii și părinții noștri?!" concretizează ei. „Popii nu pot predica altminteri de cum le pretinde mistarea și profesunea lor. Iar părinții sunt conservațiști, elevii școlii vechi. Dar, câți sunt oameni culți, erudiți, cari pot și știu să cugete mai liber, independent! Câte cărți și reviste excelente există în publicitate, cari precizează noima vieții altminteri de cum popii!" În consecință, continuă lectura broșurilor periculoase, lectura pamfletelor defăimătoare, obscene și ademenitoare cu sensualitate, cari contestă adevărul divin, ba îl ironizează demonic, inventând și propagând variate basme despre cler, cu cari îl blasfemează! Procedând așa consecutiv, dispare succesiv dinaintea lor considerația credinței sfinte, deoarece se incurcă fatal în dubiile ce nu le pot clarifica mai mult înșiși, pentrucă nu sunt copabili. „Cine știe, dacă sunt oare toate întocmai cum le învață popii?!" Apoi după puțină ezitație, dubiile lor le comunică confident amicilor intimi, cari asemenea corupți fiind prin spiritul epocal apostat, eretic, francmason, profesază defăimare din religia ortodoxă, discută despre fantome, himere, iluzii în conexiune

cu ea. În mediul societății rele vor fi mereu mai comizi în rugă și vor neglija sau părăsi definitiv câteun act religios, vor considera de stupiditate postul, abstinența, rezignarea, evlavia. „Zău! absolut indiferent este de va consuma omul orice aliment!" Această e lozinca lor căreia se conformează fidel până când sunt sănătoși. Nu frecventează biserica, nu-i interesează liturghia și predica „Similare bizaconii am auzit în:ă în copilăria noastră! E mult de atunci, ne-am cumișit și emancipat! E incomparabil mai preferabil pentru noi, oamenii intelectuali, dacă vom citi niște cărți pline de spirit, sau dacă ne vom duce la teatru, la cinematograf, unde cel puțin se civilizează omul modern!" Cu așa mentalitate se lipsesc de ocaziile convenabile, unde reamintindu-și de necredința și de ireligiozitatea lor, s'ar putea desmetici. Dar ca să poată scăpa de sub acest jug prea greu — cum li-se pare lor — fiind cu orice artificialitate spre a crede că nu toate cele propagate de clerul ortodox sunt aievea adevăruri divine, ci născociri omenești, suplimente omenești, prejudicii absurde, invenția popilor etc. Conciz: astfel se doboară oamenii în sânul necredinței, nu din convingere, ci doar să se scuze, ca să poată viețui mai comod, mai liber, mai independent, conform priceperii și voinței lor. Cam aceasta e începutul comun al fiecărei necredințe. Și în adevăr oricărui dubios în religie s'ar putea obiecționa: „Pune-ți mâna pe inimă și mărturisește-mi sincer, cum viețuești tu? Iar eu îți voi răspunde apoi, pentruce nu crezi tu!"

În realitate, frate creștine, aceasta e o situație delicată, tristă. Căci a îndupleca pe cineva cu forța la altă credință nu e gest acceptabil și admisibil în așa chestie, cum e religia, unde trebuie să funcționeze necondiționat puterea convingerii. Ei bine, dar cum se poate convinge cineva despre adevărul dumnezeesc revelat, dacă respectivul nu l aude, nu l ascultă intenționat și nu se interesează de el cordial?! Apoi nu merită oare puțină osteneală nobila ambiție și dorință de-a cerceta, care este religia adevărată? Numai una e lumina, în afară de aceea totul e obscur. Numai una e viața, în afară de aceea totul e mortal. Numai una e mântuirea, în afară de aceea totul e pierire și osândă eternă! Cum poate fi oare cineva monoton, indiferent, când e problematică mântuirea sau pierirea sufletului său nemuritor, posesiunea sau pierderea fericirii eterne?!

Iată, la ce pericol expune sufletul său nemuritor omul necredincios și dubios. El ironizează religia noastră ortodoxă, declarând imperinent: „Ah! Ce imbecilii mai sunteți voi! Dar dacă împărăția cerurilor, despre care visați voi, este numai o simplă poveste?!" Iar noi îi răspundem: „Vai ție, nebunule! Dar dacă Iadul, pe care tu nu voești să-l crezi, nu e basm?! Mlopule! Invață să te cugești obiectiv și să meditezi treaz! Bucuriile vanitoase ale acestei vieți vor dispărea prompt în neant; și doar nu dublitez în moarte? Ei bine! După moarte urmează eternitatea: raiul sau la-

dul. Apoi în tot cazul poți fi sigur, că împărăția cerurilor nu e rezervată pe seamă celor cari o ridiculizează! Toate aceste adevăruri sunt așadar lesne de înțeles, încât poate să le priceapă și un copil. Numai tu, necredinciosule, nu le accepți sau nu vrei să le accepți. Tu dubitezi în religie, defalmezi pe sfinți. Știi însă absolut sigur că nu există nicio religie? Ești conform convingerilor tale sincere când afirmi că totul ce crede un creștin ortodox este numai legendă? Spune-ne franc și onest, ești tu oare liniștit în conștiința ta, având necredință? Vrei să viezi fără credință? Vrei să mori fără credință? . . . E imposibil, ca la preceputarea acestor probleme cardinale să nu te împiedicăm și acestea să nu înfigă pumnalul călîței în inima ta sensibilă. Fiindcă puterea adevărului divin este așa, încât eficacitatea lui sunt nevoiți să o simtă și acel cari în general urăsc adevărul. Iar când creștinul ortodox măturisește solemn: Eu cred I, arogantul filosof laic tremură în sinea lui, ca și când cumpăna dreptății ar pluti deasupra capului său și judecata lui Dumnezeu s'ar descifra depe fizionomia lui: „el ce nu crede a și fost osândit“. (Ioan III. 18.)

„Hristos în școală“, partea II-a, de D. Călugăru

Recenziune de pr. Nic. Crișmaru

Partea II a a manualului catihetic, „Hristos în Școală“, al păr. D. Călugăr, conține preparații pentru clasele supraprimare; deci o carte menită să facă un bun serviciu învățământului. De aceea, în interesul învățământului, avem datorință să-i apreciem valoarea.

Păr. Călugăr a săvârșit o operă în care a dovedit talent și sârguință, ceea ce oricine va trebui să-i recunoască. Durere însă, că scopul și-l-a ajuns numai în parte. Zic în parte fără a mai aminti și altă scădere, pentru că lecțiunile, în mare parte, au mai o valoare teoretică, fiindcă, după cum sunt redactate și orânduite, catiheții nu le pot pune în practică din următoarele motive:

1. *Preparațiile nu stau în concordanță cu programa analitică, careia trebuie să se acomodeze și manualele elevilor.*

Pecând programa prescrie pentru clasele V. și VI. materia de Istorie bisericească, iar pentru cl. VII. Morala Creștină, — manualul Păr. Călugăr distribuie materia de Istorie bisericească, pe toate trei clasele supraprimare. Deci cu excluderea Moralei Creștine din învățământ, fapt pe care nu-l putem înțelege, când numai Sf. Sinod are atribuția de a modifica programa.

2. Confrontând manualul Păr. Călugăr cu programa, vom constata, că 22 lecțiuni prescrie de programă, pentru cele 2 clase: a V. și VI-a, sunt excluse din manual; deci, în felul acesta, catiheții se lipsesc de binefacerile manualului, fiindcă materia exclusă, ei totuși trebuie să o propună.

E de notat însă că cele 22 lecțiuni omise, Părintele autor, în parte, le înlocuiește, în manual, cu lecțiuni adause dela sine, iar 17 se suplinesc așa:

cele 9 fericiri constituiesc tot atâtea lecțiuni tratate cu povești; iar călătoriile misionare ale Ap. Pavel cu călătoria la Roma și trei sinoade ecumenice constituiesc 7 lecțiuni.

Presupunem, că Părintele Călugăr va scrie și manualele elevilor și în acest caz, dacă înlocuirea lecțiunilor impuse de programă, cu materii alese după liberul arbitru, constituiesc abuz, cele 17 lecțiuni în plus sunt o urmare a metodei școlii active, căruia Părintele autor, ca aderent credincios, voește a satisface.

E știut, că școala activă susține, că: poruncile dumnezeiești, cererile din „Tatăl nostru“ și „Fericirile“ pot fi înțelese de elevi, dacă sunt predate cu ajutorul poveștilor. De aceea, în partea I. a manualului a tratat poruncile dumnezeiești și cererile din „Tatăl nostru“ în 17 lecțiuni, cu ajutorul poveștilor; iar în partea II. tot cu ajutorul poveștilor, a tratat cele 9 fericiri, plus cele 7 lecțiuni despre călătoriile Sf. Pavel și Sinoadele ecumenice; cari trebuiau tratate pe scurt, în câte 1—2 lecțiuni, pentru economisirea timpului trebuincios, la eschaurierea întregului material prescriș de programă. Călătoriile Sf. Pavel însă, pot fi cetite cu elevii, la unele exortății finite anume.

Aici este greșeala. Nu e permis, ca metoda școlii active, reprezentanții Bisericii să-l respecte în toate amănuntele. Pentru că: nu corespunde adevărului, că poruncile dumnezeiești, cererile din „Tatăl nostru“ și „Fericirile“ nu se pot explica cu succes, în mod exegetic. Din contră, numai dogmele cauzează greutate și tocmai pentru ele nu se află povești. Atunci de ce să îngreuiem învățământul cu cele 26 lecțiuni ajutate de povești, plus 7 lecțiuni despre Ap. Pavel și sinoade ecumenice, cari l-au adus pe Părintele Călugăr în situația de a exclude Morala din cl. VII, plus omiterea celor 22 lecțiuni de Istorie bisericească, impuse de programă.

Și, cu durere trebuie să constatăm, că *lecțiunile abandonate sunt de o importanță capitală*. În deosebire cele din clasa VI. Aceasta o dovedește nota subliniară a programei dela cl. VI. Acolo Sf. Sinod dispune așa: *„Intreagă materia religioasă prevăzută în programa cl. VI. va fi pusă în strânsă legătură cu dezvoltarea istoriei noastre politico-sociale, arătându-se neconținut fericita împletire a păstrării credinței și păstrării ființei neamului“*.

Iată, de ce ni-se cere mai puțină risipă de timp și de energie cu aplicarea poveștilor la predarea lecțiilor din programă, care se cere eschauriată. Pentru că e natural, că numai Sf. Sinod, care a stabilit programa, are și dreptul de a-o modifica.

Pe urma acestor constatări, evident, catiheții la cl. V. și VI. rămân avizați, cu predarea lecțiilor, la ajutorul propriu.

Sunt de părere însă, că având preparații la clasele inferioare, la cele superioare își pot prepara singuri lecțiunile, cu tinerea în vedere a indicațiilor metodice, pe care le cunosc.

Despre ce să predicăm?

Sfântul Profet Ilie. (20 Iulie) „De multeori și în multe feluri a grăit Dumnezeu de demult părinților noștri prin proroci; iar în zilele cele de pe urmă a grăit nouă însuși fiul Său“. (Evrei I. 1.). Pomenirea

drepților, biserica noastră o săvârșește cu laude, aducându-i ca pildă și indemn pentru viața noastră religioasă.

O astfel de măreață pildă de zel înflăcărat, credință și jertfire pentru ridicarea poporului său din prăpastia păcatului, ne oferă sf. Ilie. Cine nu s'a minunat și nu s'a umplut de râvnă, auzind de biruințele lui Ilie.

Toată viața lui Ilie a fost o sabie pentru necredință. Prigonitor al idolilor și prigonit de închinătorii de idoli, au fost luat la cer în căruță cu cai de foc. Acest foc minunat s'a ivit din cer, dar izvorul de căpetenie al lui a fost inima lui Ilie, cea atât de mult și des aprinsă de râvna sfântă pentru slava lui Dumnezeu.

Doamne, dă ca Duhul și râvna lui Ilie să fie îndoiți întru noi.

Dumineca V. după Rusalii. (25 Iulie). „Și cuvântul acesta este cuvântul credinței, pe care îl propovăduim”. (Romani X. 8). Cuvântul credinței despre care este vorba aici, este cuvântul Evangheliei, cuvânt descoperit nu de oameni, ci de Iisus Hristos. (Galateni I. 11—12). Cuvântul propovediilor de slujitorii altarelor, este cuvântul lui Dumnezeu păstrat ca o comoară în sf. Biserică întemeiată de Hristos, din care se împarte creștinilor după trebuință, pâinea vieții.

Cum trebuie să fie ascultat acest cuvânt, pentru ca să servească spre îndreptare și mântuire?

1. Credinciosul trebuie să se pregătească cuviincios pentru ascultarea cuvântului Dumnezeesc, depărțând din sufletul său toate gândurile deșarte lumești și curățind inima sa de toate pozele păcătoase. „Toată grija cea lumească să o lăpădam”.

2. Trebuie să ceară dela Dumnezeu luminarea minții și voinții pentru ascultarea cuvântului. Glasul preotului străbate numai până la urechile ascultătorului; cele mai dinlăuntru ale lui le străbate harul lui Dumnezeu. „Nici cel ce sădește, nici cel ce udă nu sunt nimic, ci Dumnezeu, care face să crească”. (I. Corint. III. 7).

3. Creștinul să asculte cuvântul lui Dumnezeu cu inima curată, considerând pe preot ca un trimis al lui Dumnezeu. (I. Corint. III. 9).

4. Cuvântul lui Dumnezeu trebuie ascultat cu căință sinceră pentru călcarea legii lui Dumnezeu și pentru păcatele făcute.

5. O primă necesitate este gândul serios de a traduce în viață învățăturile primite, devenind astfel zi de zi un creștin tot mai bun, tot mai perfect. (Romani II. 13).

6. Cuvântul lui Dumnezeu trebuie ascultat regulat și statornic. „Feriți-vă cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc”. (Luca XI. 28).

Cronică

Congresul Societății Sf. Gheorghe din protopopiatul Balinț. În ziua de 13 Iunie a. c. tineretul orto-

dox român din protopopiatul Balinț a ținut Congresul anual al Soc. Sf. Gheorghe, la sediul protopopiatului, într'un cadru cu totul deosebit.

Desfășurarea programului a fost înlesnită și de timpul favorabil, care a permis și celor mai îndepărtate parohii să participe la această sărbătoare a tineretului; viitorul Neamului. Căci într'adevăr, sărbătoare a fost acest Congres pentru toți participanții.

După ce la ora 3 p. m. se săvârșește Vecernia în aer liber cu un sobor de preoți în frunte cu protopopul tractual, se face Chemarea Duhului Sfânt, P. C. Sa Păr. Protopop deschide Congresul.

În cuvântul de deschidere P. C. Sa Păr. Ioan Trifu arată scopul acestei societăți și roadele obținute în urma spiritului de organizare. În toate țările problema care preocupă pe conducători este „Tineretul”. Și la noi această problemă a fost soluționată, dar mai întâi prin Biserică. Biserica a ținut pe fiii ei în timpuri de grea cumpănă strânși la un loc, ea le-a dat hrana sufletească și numai ea le-a păstrat limba. Și azi toți Biserica este aceia care a dat semnalul de luptă contra pericolului comunist, care mai ușor prinde rădăcini în sufletul tineretului. De aceea tineretul trebuie organizat și condus la Biserică.

Binecuvintează apoi pe Congresiștii urându-le „Bun sosît”.

Urmează apoi desfășurarea Programului bine alcătuit pe capitole, și anume:

Un elev din Cl. VII-a dela șc. primară din Balinț — Ioan Crista — întâmpină pe colegi, cu cuvinte pline de entuziasm, arătând chemarea tineretului, de a conlucra cu sf. maica Bisericii, păstrătoarea de veacuri a legii strămoșești. Urmează programul în sine:

Cântări religioase executate de corurile tineretului din poezii religioase recitate de elevi; cântări religioase executate de corurile mari bisericești, conduse de învățătorul I. Dincă; Cutina; Pr. D. Gheju; Târgoviște; Pr. Gh. Laichici; Leucusești; inv. Sârbu; Ierșnic; Pr. Șișu. Dansuri naționale; poezii cu caracter național; Tânărul Șt. Jivanescu din Balinț cântă priceasna „Nădejdea mea”.

Dintre învățători vorbește Ioan Dincă din Balinț, făcând o comparație între organizația Tineretului de sub auspiciile Bisericii și ale O. E. T. R.-ului, strânsa legătură dintre ele și grija cea mare a M. Sale Regelui pentru tineret care este sufletul Neamului și chează viitorului.

Corurile mari execută apoi cântări naționale și populare iar corurile mici cântă cântări naționale.

De încheiere vorbește P. C. Sa Păr, Ioan Medelean din Răchita, cetind între altele din Sf. Scriptură și explicând Pilda cu lucrătorii viei, arătând totodată rolul ortodoxismului în viața poporului român.

Însuși programul dovedește că a fost o adevărată manifestare simțită de toți cari au participat. Iar nu-

mărul mare de participanți — circa 1500 — arată însușirea curată de a crea a ortodoxismului nostru genuin

După încheierea programului, străjerii din Secaș, conduși de Pr. Nic. Popescu au executat exerciții străjerești.

Din program reiese că în acest protopopiat există o armonie de colaborare între preoți și învățători, iar participarea corurilor mari, cari sunt compuse din bărbați în vârstă, dovedește, că cei în vârstă respectă și stimulează munca celor tineri.

Pr. Gh. Laichici
Balint.

Extras

din noul Cod Penal Reg. Carol II^a
privitor la delictele, cari interesează pe orice Ministru
al unui Cult.

Delict contra liniștei publice.

Art. 326. — Acela, care fără încuviințarea autorităților competente se organizează militărește comit delictul contra liniștei publice și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 1 la 3 ani.

Eliberarea de acte false.

Art. 403. — Funcționarul public care, în exercițiul funcțiunii sale atestă, în mod fals, în certificate sau autorizații administrative, un fapt despre care actul era destinat să facă probă, precum și acela care eliberează o copie legalizată falsă de pe un act public sau privat, sau certifică un act drept copie de pe un act inexistent, comite delictul de eliberare de acte false și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 2 la 5 ani, amendă dela 2000 la 5000 lei și interdicție corecțională dela 1 la 2 ani.

Pedeapsa este cea prevăzută (în art. 401 din alin. 2 când faptul s'a săvârșit în scopul arătat la punctul 2 al aceluia aliniat).

Exercițiu abuziv de funcțiune.

Art. 256. — Funcționarul public care, după ce a fost suspendat, destituit, înlocuit sau pus în retragere continuă să exercite funcțiunea, comite delictul de exercițiu abuziv de funcțiune și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 1 la 2 ani.

Sunt pasibili de aceeași pedeapsă preoții caterisiți și călugării plecați sau excluși din mănăstiri, precum și membrii clerului hirotoniți de episcopi, ce nu au jurisdicție pe teritoriul țării și nerecunoscuți de episcopii locului, dacă îndeplinesc funcțiuni bisericesti sau continuă a purta hainele bisericesti sau călugărești.

Fals în acte publice.

Art. 401. — Acela care falsifică un act public, fie contrafacând scrierea sau subscrierea, fie alterând un act adevărat, în orice mod, comite delictul de fals

în acte publice și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 1 la 3 ani, amendă dela 2000 la 5000 Lei și interdicție corecțională dela 1 la 2 ani.

Pedeapsa este închisoarea corecțională dela 2 la 5 ani, amendă dela 2000 la 10.000 lei și interdicția corecțională dela 2 la 5 ani, dacă faptul se săvârșește:

1. De către un funcționar public în exercițiul funcțiunii sale;

2. În scop de a dobândi pentru sine sau pentru altul un folos material sau de a cauza cuiva o pagubă materială.

Impiedecarea drepturilor politice.

Art. 232. — Acela care, prin violență sau amenințare împiedecă pe un cetățean să-și exercite drepturile sale politice sau cetățenești, comite delictul de împiedecare a drepturilor politice sau cetățenești și se pedepsește cu detențiune simplă dela 3 luni la 1 an și interdicție corecțională dela 1 la 2 ani.

Art. 233. — Dacă faptul prevăzut în art. 232 s'a săvârșit în urma unei înțelegeri prealabile, spre a fi executat, fie în toată țara, fie într'un județ, într'o plasă sau comună, pedeapsa este detențiunea simplă dela 1 la 2 ani și interdicția corecțională dela 1 la 3 ani.

Art. 234. — Dacă vreunul din faptele prevăzute în art. 232 și 233 se săvârșește de un funcționar public, pedeapsa este închisoarea corecțională dela 1 la 3 ani și interdicția corecțională dela 1 la 3 ani.

Invrăjpire confesională.

Art. 351. — Orice ministru al unui cult care, prin mijloacele arătate în articolele precedente, face propagandă pentru a provoca ura unei naționalități sau confesiuni religioase recunoscute de stat în contra altuia, comite delictul de invrăjpire confesională și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 6 luni la 2 ani și amendă dela 3000 la 10.000 lei.

Neregulată celebrare a căsătoriei.

Art. 449. — Ofițerul stării civile care celebrează căsătoria fără să se fi asigurat de vârsta legală a celor care se căsătoresc și de existența consimțământului tatălui, mamei sau altor persoane, care, în conformitate cu legea, trebuiau să-și dea asentimentul pentru valabilitatea căsătoriei comite delictul de neregulată celebrare a căsătoriei și se pedepsește cu închisoare corecțională dela o lună la 6 luni și amendă dela 2000 la 5000 lei.

Neregulată celebrare a cununiei.

Art. 450. — Preotul de orice cult recunoscut de stat, care celebrează o cununie mai înainte de îndeplinirea actelor și formelor cerute de legea civilă, comite delictul de neregulată celebrare a cununiei și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 1 lună la 6 luni și amendă dela 2000 la 5000 lei.

Profanare de mormânt.

Art. 313. — Acela care, prin orice mijloace, profanează un mormânt urnă sau monument funerar, comite delictul de profanare de mormânt și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 3 luni la 1 an și amendă dela 2000 la 5000 lei.

Aceiași pedeapsă se aplică și aceluia care, prin violență sau amenințare, turbură un cortegiu sau serviciu funebru, ori împlădește îngroparea sau incinerarea unui mori.

Refuz de serviciu datorit legalmente.

Art. 243. — Funcționarul public care, pe nedrept refuză, omite sau întârzie îndeplinirea unui act, la care este obligat în virtutea funcțiunii sau serviciului său, comite delictul de refuz de serviciu datorit legalmente și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 6 luni la un an și amendă dela 2000 la 5000 lei.

Revelațiunea secretului profesional.

Art. 505. — Acela care, în virtutea situației funcțiunii, profesiei sau meseriei sale, având cunoștință de un secret pe care este ținut a-l păstra, îl destăinuiește sau divulgă, în sfârșit de cazurile când Legea autoriză o asemenea destăinuire și dacă faptul poate aduce un prejudiciu moral sau material unei persoane sau unei familii, comite delictul de revelațiune a secretului profesional și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 6 luni la 2 ani și amendă dela 2000 la 5000 lei.

Tulburare a exercițiului cultului.

Art. 308. — Acela care, în orice mod, împiedecă sau turbură exercițiul cultului unei religii recunoscute de Stat comite delictul de tulburare a exercițiului cultului și se pedepsește cu închisoare corecțională dela 2 luni la 6 luni și amendă dela 2000 la 5000 lei.

Aceiași pedeapsă se aplică și aceluia care împiedecă pe o persoană să exercite propriul său cult, dacă acesta nu contravine ordinii publice și bunelor moravuri, sau care o constrânge să exercite alt cult.

Art. 309. — Acela care primește și înscrie între credincioșii săi vre o persoană aparținând altui cult, fără a se fi asigurat mai înainte că a îndeplinit formalitățile necesare de trecere dela cultul căruia a aparținut, comite delictul de convertire ilegală și se pedepsește cu închisoare corecțională dela una la 3 luni.

În caz că infractorii ar fi chiar conducătorii unui cult sau a unei asociațiuni religioase, instanța poate aplica măsura de siguranță a dezvoltării cultului sau asociațiunii religioase.

Ultragiu contra cultului.

Art. 310. — Acela care în public prin orice mijloace, își exprimă disprețul față de un alt cult recunoscut de stat, sau față de obiectele consacrate sau destinate acestui cult, comite delictul de ultragiu contra cultului și se pedepsește cu închisoare corecțională dela una la 6 luni.

Ultragiu contra ministrului unui cult.

Art. 311. — Acela care, în public, săvârșește faptul prevăzut în art. 310, față de ministrul unui cult, recunoscut de stat, care se găsește în exercițiul funcțiunii sale, comite delictul de ultragiu contra ministrului unui cult și se pedepsește cu închisoare corecțională dela una la 6 luni și amendă dela 2000 la 5000 lei.

Art. 312. — Acela care săvârșește faptul prevăzut în art. 255, contra ministrului unui alt cult recu-

noscut de stat, care se găsește în exercițiul funcțiunii sale, comite delictul de ultragiu cu violență contra ministrului unui cult și se pedepsește potrivit aceluia articol

Obligăm pe toți Cucernicii preoți să ia cunoștință de aceste delictive spre a fi feriți să contravină lor, în care caz ar avea de suferit rigorile ce le prevede pentru contravenienți.

Arad, la 18 Mai 1937.

Consiliul Eparhial ort. rom.
A r a d.

Informațiuni

Hirotoniri. P. S. Sa Părintele Episcop Andrei fiind întors dela Karlsbad, a hirotonit în presbiteri pe următorii clerici: în 29 Iunie pe Matei Luțai, pentru parohia din Cenadul unguresc (Ungaria); în 30 Iunie, pe Nicolae Bugariu, pentru a administra parohia Colonia Crișan și în 1 Iulie, pe Traian Precupaș, pentru a administra parohia din Rădești.

Cununie. D-na și Păr. Dr. George Popoviciu, profesor la Academia noastră teologică și D-na văd. Maria Aloman (București) anunță căsătoria fiilor lor Lucia și ing. Nicolae Aloman (București), care va fi săvârșită în catedrala de aici, în 11 Iulie a. c. orele 7 seara.

Toate bunele urări!

Căsătorie. În 24 Iunie a. c., în biserica din Rădești a avut loc căsătoria religioasă a Dș. L. Giurgiu cu Dl. Tr. Precupaș. Nuni: D-na și Dl. A. Ganeș, Oradea. Celebrant: păr. Ioan Popovici, dimpreună cu păr. Aurel Borza, Dumitru Ganea și Gh. Cereanș. Felicitările noastre.

Posta Redacției:

Nic. Crăciun, student, Lucareș; Articolul trimis, chiar de ar fi fost publicat, n'ar fi adus soluție în cauză. Deaceia, în interesul cauzei l-am transpus Consiliul eparhial, pentru a lua demersuri oficiale, cari pot fi mai efective.

Publicațiune de licitație

Consiliul parohial al bisericii ortodoxe română din *Remetea luncă*, județul Severin, anunță licitație publică, cu oferte închise, pe ziua de *18 Iunie 1937* ora 13, în localul primăriei comunale, pentru repararea generală a bisericii.

Planul, devizul și caetul de sarcini se pot vedea în orice zi la oficiul parohial din *Remetea luncă*.

Licitația se deschide cu următoarele condițiuni:

1. Doritorii a lua parte la licitație trebuie să facă înainte dovadă, că posedă brevetul industrial.
2. Cheltuelile cu facerea planului și devizului pivasc pe antreprenor.
3. Cheltueli pentru deplasare nu plătește Consiliul parohial.
4. Înainte de licitație trebuie să se depună garanția de 10%.
5. Consiliul parohial își rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindere aceluia, în care va avea mai mare încredere.

Consiliul parohial din *Remetea-luncă*.